

УДК 658.014.1:658.012.2

Архипенко Т. А.¹, Іванова М. І.², Кукулевський М. О.³

¹ д-р філос. з менеджменту, доц.;

² д-р екон. наук., проф.;

³ бакалавр кафедри менеджменту, гр. 073-22-1;

Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», м. Дніпро, Україна.

СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ЯК ОСНОВА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

У сучасних умовах нестабільності бізнес-середовища, швидкої зміни технологій та посилення конкурентної боротьби питання формування конкурентоспроможності підприємства набуває визначального значення. Конкурентоспроможність підприємства розглядається як здатність ефективно діяти в умовах ринку, утримувати позиції серед конкурентів та забезпечувати розвиток за рахунок формування і реалізації конкурентних переваг. Вона не є сталою характеристикою, а змінюється під впливом внутрішніх управлінських рішень і зовнішніх факторів середовища [1].

Управління конкурентоспроможністю доцільно розглядати як системний процес формування, розвитку та використання конкурентних переваг підприємства. Процес управління конкурентоспроможністю підприємства реалізується на кількох взаємопов'язаних рівнях, зокрема стратегічному, поточному та оперативному, кожен із яких виконує свою функцію у забезпеченні ефективної діяльності. Водночас, ключове значення має саме стратегічний рівень управління, оскільки він спрямований на формування та розвиток конкурентних переваг, а також на закріплення стійких позицій підприємства на ринку. Реалізація стратегічного управління створює передумови для довгострокової стабільності, підвищення ефективності функціонування та забезпечення розвитку підприємства в умовах динамічного та змінного зовнішнього середовища [2].

Основою конкурентоспроможності підприємства виступає формування чітко визначеної та обґрунтованої стратегії розвитку, яка забезпечує узгодження внутрішніх можливостей із зовнішніми умовами ринку. Саме стратегія визначає пріоритетні напрями діяльності підприємства, сприяє ефективному розподілу ресурсів і дозволяє своєчасно реагувати на зміни конкурентного середовища. Вона виступає базою для прийняття управлінських рішень та формування стійких конкурентних переваг, що забезпечують довгостроковий розвиток підприємства [3].

Формування конкурентної стратегії передбачає комплексний аналіз внутрішнього потенціалу підприємства та факторів зовнішнього середовища. Важливими елементами цього процесу є оцінка сильних і слабких сторін діяльності, визначення можливостей і загроз, а також врахування впливу

ринкових, економічних і технологічних чинників. Крім того, необхідно враховувати рівень інноваційності підприємства, ефективність використання ресурсів, якість продукції та ступінь орієнтації на потреби споживачів [4].

У практиці управління конкурентоспроможністю виділяють кілька основних стратегій, серед яких: стратегія лідерства за витратами, що передбачає мінімізацію витрат і формування цінових переваг; стратегія диференціації, спрямована на створення унікального продукту; стратегія фокусування, яка передбачає концентрацію на окремому сегменті ринку; а також стратегія інновацій, що базується на впровадженні новітніх технологій і рішень. Вибір конкретної стратегії залежить від ресурсного потенціалу підприємства, його ринкових позицій та умов зовнішнього середовища [4].

Механізм підвищення конкурентоспроможності через стратегічне управління передбачає системну реалізацію взаємопов'язаних заходів, що охоплюють планування, впровадження та контроль стратегічних рішень. Важливу роль у цьому процесі відіграє інтеграція інновацій, цифрових технологій і сучасних інструментів управління, що дозволяє підвищити ефективність бізнес-процесів, оптимізувати витрати та сформувати нові конкурентні переваги. Крім того, значення має розвиток кадрового потенціалу та підвищення рівня клієнтоорієнтованості підприємства [5].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Токар К. С. Конкурентоспроможність підприємства як категорія ринкової економіки: підходи до визначення. *Наука і техніка сьогодні*. 2023. №11 (27). С. 387-399. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6025-2023-13\(27\)-387-399](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2023-13(27)-387-399)
2. Сахно І. В. Управління конкурентоспроможністю підприємства: стратегічний аспект. *Інтелект XXI*. 2020. № 3. С. 98-102. DOI: <https://doi.org/10.32782/2415-8801/2020-3.19>
3. Сахно І. В., Сахненко О. І. Стратегічне управління як інструмент формування конкурентоспроможності підприємства. *Інфраструктура ринку*. 2019. № 31. С. 362–367. URL: https://www.market-infr.od.ua/journals/2019/31_2019_ukr/56.pdf
4. Лопатинський Ю. М. Стратегічне управління конкурентоспроможністю підприємства на засадах контролінгу. *Проблеми сучасних трансформацій*. 2023. № 10. DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2023-10-04-07>
5. Мальчик М. В., Василів В. В. Механізми посилення конкурентоспроможності промислових підприємств у динамічному середовищі інноваційної економіки. *Актуальні питання економічних наук*. 2026. № 20. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.18836200>